

Мр Горан ВУЧКОВИЋ,
Полицијска академија

ОСНОВНА ОБУКА ЗА КОРИШЋЕЊЕ И УПОТРЕБУ СЛУЖБЕНЕ ПАЛИЦЕ

Резиме: Службена палица је једно од средстава принуде које полицајац користи и употребљава, када су за то испуњени законски услови. Да би се успешно оспособио за употребу и коришћење службене палице потребно је кроз основни ниво обуке дати информације о: деловима службене палице, ношењу, коришћењу и наравно употреби (основни удари и блокови). Основни ниво обуке је идентичан за службену палицу која је се користи за редовну употребу и за угаону службену палицу ("ТОНФА").

Кључне речи: службена палица, службена угаона палица, основна обука, употреба, коришћење.

УВОД

Једно од средстава принуде које користи полицајац, у складу са овлашћењем, јесте службена палица. Последице које могу настати употребом службене палице у односу на лице према коме се примењује често, у полицијској пракси, представља ограничавајући фактор при њеној употреби и зато се, неретко, избегава употреба овог средства.

У прилог наведеном су и статистички подаци за 2001. години где су у 671 случају употребљена средства принуде, од чега у 78 (11,62%) случајева службена палица, а у 2002. години средства принуде употребљена су у 939 случајева, а службена палица у 65 (6,92%) случајева (Пилиповић, 2003:259).

Због тога основна обука има за циљ да припаднике полиције оспособи за примену службене палице и то на такав начин да последице по лице, према коме се примењује, буду минималне.

Основни ниво обуке подељен је у два сегмента, први је коришћење службене палице, тј. манипулација службеном палицом при чему се не остварује контакта палице са лицем, а други је употреба службене палице, односно, сви елементи којима се остварује контакт палице и лица. Елементи који карак-

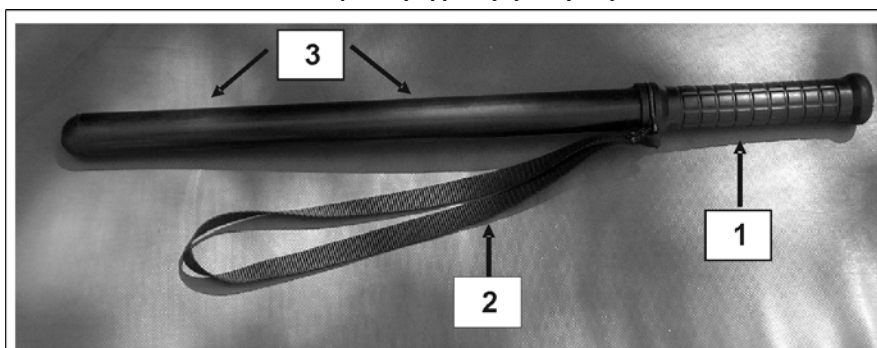
теришу употребу службене палице су: ношење, прирема, држање и ставови, а коришћење службене палице обухвата: потискивање, блокове и једно-струке ударце.

Овај рад има за циљ да прикаже основну обуку за употребу и коришћење службене палице, који се за време теренских обука реализује са ученицима Средње школе унутрашњих послова и студентима Више школе унутрашњих послова и Полицијске академије, а још увек није заживео у осталим организационим јединицама Министарства унутрашњих послова (МУП).

Поред службене палице, која је у предвиђена за редовно извршавање послова и задатака, одређене јединице (жандармерија) опремљене су службеном угаоном палицом "ТОНФА", а пошто је изглед, начин ношења и држања ове палице, скоро идентичан палици за редовну употребу, основни ниво обуке применљив је и за ову службену палицу.

Делови службене палице

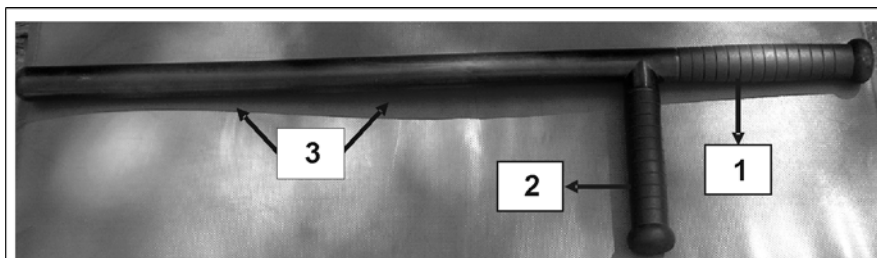
Палица за редовну употребу

Основни делови службене палице су:

Рукохват (1), најлонска трака (2) и тело палице (3)

Угаона палица

Основни делови службене угаоне палице су:

Вертикални рукохват (1), хоризонтални рукохват (2) и тело палице (3)

БЕЗБЕДНОСТ

КОРИШЋЕЊЕ СЛУЖБЕНЕ ПАЛИЦЕ

Ношење

Припрема и држање службене палице

Припрема службене палице за редовну употребу, како би се спречило њено евентуално отимање, подразумева фиксирања гајке на опасачу недоминантном руком и утврђивање службене палице у шаџи тј. обавијање најлонске траке око шаке, на следећи начин:

Након утврђивања и хвата доминантне шаке за рукохват и продуженог фиксирања гајке на опасачу, службена палица је припремљена за извлачење.

Припремљена службена палица:

БЕЗБЕДНОСТ

Основни ставови са службеном палицом

Основни ставови са службеном палицом су: основни став, припремни став и одбрамбени став, разлика између ставова када се користи палица која је у редовној употреби и угаоне палице не постоји, сем у случају када је држање угаоне палице за хоринзонтални рукохват.

Основни став омогућава правовремену реакцију када је у питању прелазак из коришћење у употребу службене палице. У овом ставу превентивно се делује на лиц(е)а, са намером одвраћања од евентуалног напада. У овом ставу завршава се коришћење службене палице, а преласком у припремни или одбрамбени приближавамо се употреби службене палице. Из припремног става реализујемо блокове и потискивање након чега прелазимо у одбрамбени став који користимо у ситуацијама када је потребно задати ударац.

Основни став		
Са палицом за редовну употребу	Са угаоном палицом (хват за вертикални рукохват)	Са угаоном палицом (хват за хоризонтални рукохват)
		
<p>Основни став се заузима из припремног положаја, незнатним искорак леве ноге (за десноруке) у напред, док ширина става и положај стопала остају идентични као код припремног става. Тежиште тела је у средишту површине ослонца, а труп је благо заротиран јачом страном у назад. Када се угаона палица држи за хоризонтални рукохват, тело палице се налази уз подлактицу и надлактицу.</p>		

Припремни став

Са палицом за редовну употребу

Са угаоном палицом

Код припремног става полицајац је у левом дијагоналном ставу (за десноруке), стопала постављених за ширину кукова. Стопало леве ноге орјентисано је напред, а стопало десне ноге косо у поље, (под углом од око 45 степени). Тежиште тела је у средишту површине ослонца. Колена су незнатно повијена, а труп је у усправном положају и благо заротиран јачом страном у назад. У опруженим рукама држи се службена палица и то доминантном (јачом) руком за рукохват, а недоминантном за врх тела службене палице.

Одбрамбени став

Са палицом за редовну употребу

Са угаоном палицом
(хват за вертикални рукохват)

У борбени став прелази се из основног става и то тако што површина ослонца остаје идентична или се незнатно повећа. Пројекција тежишта остаје у средишту површине ослонца, или је благо померен ка ноzi која се налази назад, док се тежиште тела благо спушта на доле. Став који се заузима је одбрамбени (ненасилан), јер је шака недоминантне руке отворена и дланом окренута у правцу лица. Друга, доминантна рука, се прегiba у зглобу лакта, тако да се горњим делом тело службене палице ослања на истоимено раме. У овом ставу лакат руке у којој је палица усмерен је у правцу лица.

УПОТРЕБА СЛУЖБЕНЕ ПАЛИЦЕ

Основна употреба палице за редовно обављање задатака и угаоне палице подразумева блокове, потискивање и основне (једноструке) ударце. У зависности који део тела штите, блокови се деле на високи, средњи и ниски, а у зависности од места ка коме се усмеравају ударци се деле на: усмерене у надлактицу, надколеницу и подколенице, као и ударце од себе усмерени у надлактицу и надколеницу.

Основни блокови службеном палицом

Основни блокови службеном палицом представљају кретну структуру која омогућава неутралисање евентуалног једноструког напада, без обзира да ли се тај напад реализује неким екстремитетом, оруђем или предметом. Основни блокови службеном палицом у зависности од тога коју део тела штите могу се поделити на: високи, средњи и ниски. Високи блок онемогућава нападе у правцу главе, средњи блок елиминише нападе у правцу грудног коша, а ниски блок спречава нападе упућене у правцу доњег дела стомака и/или гениталија.

Сви основни блокови идентични су за палицу која се користи за редовне послове и задатке, као и за угаону палицу када је хвата за хоризонтални рукохват и реализују се из припремног става, тј. при реализацији блокова палице се држе са обе руке, а након реализације блока прелази се у борбени став са службеном палицом.

Због идентичности реализације приказани су само блокови палицом која је у редовној употреби.

Основни високи блок

Високи блок реализује се из припремног става и то тако што се направи закорак десном ногом, у назад (за десноруке), уз истовремено спуштање тежишта на доле и ка нози која је напред, палица се подиже до висине груди, након чега се руке опружају на горе (до изнад висине главе) реализујући блок. Након реализације блока палица се доводи у позицију за употребу (средњи одбрамбени став).

Средњи блок ротацијом око леве ноге

Овај блок се реализује из припремног става и то тако што се из овог положаја направи закорак десном ногом унутра, косо у назад, (45 степени у односу на правац напада), уз спуштање тежишта на доле и ка нози која је напред, а истовремено се подиже палица до висине груди, након чега следи опружање руку и ротација палице за 90 степени. Након реализације блока палица се доводи у позицију за употребу (средњи одбрамбени став).

Средњи блок закораком десне ноге

Овај блок се реализује из припремног става и то тако што се направи закорак десном ногом ван (косо у назад за 45 степени у односу на правац напада), уз спуштање тежишта на доле и ка нози која је напред, а истовремено се подиже палица до висине груди, након чега следи опружање руку и ротација палице за 90 степени. Након реализације блока палица се доводи у позицију за употребу (средњи одбрамбени став).

Основни ниски блок

Овај блок реализује се из припремног става и то закораком десне ноге у назад (за десноруке), уз истовремено подизање палице до висине груди и спуштање тежишта на доле и ка нози која је напред, након чега се руке опружају напред косо доле како би се реализовао блок. Након реализације блока палица се доводи у позицију за употребу (средњи одбрамбени став).

ПОТИСКИВАЊЕ И ОСНОВНИ УДАРЦИ

Потискивање и основни удarci службеном палицом представљају такву кретну структуру која омогућава савладавање отпора противника и приморавања на послушност (сарадњу). Ефикасност потискивања и ударца зависи од правовремености реализације, брзине реализације, броја укључених мишићних група и дужине пута који палица прелази.

Извођење ударца могуће је поделити у три фазе: У првој фази сви делови тела који учествују у покрету достижу своју максималну вредност, у другој фази делови тела који учествују у покрету стабилизују брзину, док је у трећој фази присутно равномерно гашење брзине сегмената тела која учествују у ударцу (Милошевић, Зулић, Божић, 1991:60)

При употреби службене палице потребно је водити рачуна да се удarci задају тако да имају што мање штетних последица по онога према коме се користе и да се удarci задају горњом трећином тела палице. Реализација основних удараца за обе палице је идентична, уколико је хват угаоне палице

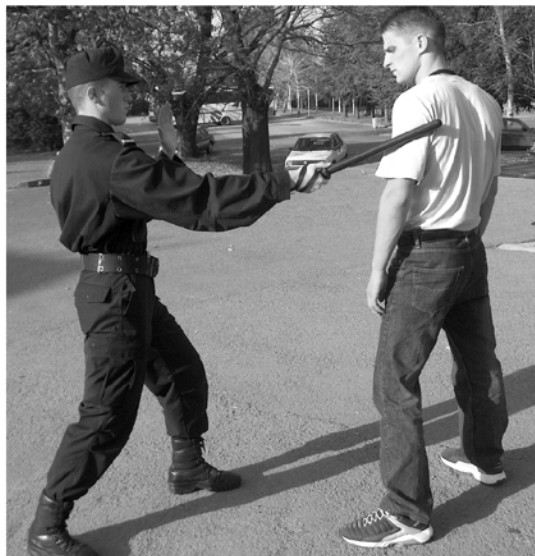
за вертикални рукохват. Управо због тога овде је приказана реализација основних удараца само палицом за редовну употребу, што подразумева да је идентично извођење и угаоном палицом, ако се држи за вертикални рукохват.

Потискивање

Потискивање службеном палицом врши се из припремног става и реализује се искорак у напред продужавајући дијагонални став, а руке са палицом подижу се до висине груди и из ове позиције врши се опружање руку (потискивање), које је усмерено у средишњи део груди лица према коме се палица употребљава.

Основни ударац у надлактицу

Овај ударац задаје се из средњег одбрамбеног става, а започиње усмеравањем стопала ноге која се налази назад у правцу мете и наставља се ротацијом кукова и трупа, да би се на крају извршило опружање руке у којој је службена палица.

Основни ударац у натколеницу

Ударац се реализује из средњег одбрамбеног става и започиње померањем тежишта на доле и ка нози која је напред, усмеравајући стопало ноге која се налази назад у правцу мете, а наставља се ротацијом кукова и трупа, да би се на крају наставило опружањем руке у којој је службена палица.

Ударац у потколеницу

Ударац се реализује из средњег одбрамбеног става и започиње спуштањем тежишта на доле и ка нози која је напред, усмеравајући стопало ноге која се налази назад у правцу мете, а наставља се ротацијом кукова и трупа и на крају опружањем руке у којој се налази службена палица.

Ударац од себе у надлактицу

Ударац се реализује са супротног рамена, а због евентуалног промашаја при ударцима у правцу надлактице или надколенице. Покрет започиње сукањем трупа, где се енергија трупа преноси преко зглобова рамена и лакта, на шаку, а самим тим и на службену палицу, уз спуштање тежишта на доле и ка ноzi која је напред, где се усмерава стопало ноге која се налази назад у правцу мете.

Ударац од себе у натколеницу

Ударац се реализује са супротног рамена, а због евентуалног промашаја при ударцима у правцу надлактице или натколенице. Покрет започиње суканњем трупа, где се енергија трупа преноси преко зглобова рамена и лакта, на шаку, а самим тим и на службену палицу, уз спуштање тежишта на доле и ка ноzi која је напред, где се усмерава стопало ноге која се налази назад у правцу мете.

Након реализованог ударца палица се доводи у позицију за поновну употребу тј. заузима се средњи одбрамбени став.

ЗАКЉУЧАК

Циљ овог рада је био да представи један нови приступ у оспособљавању за манипулацију службеном палицом. Због свог значаја оспособљавање за основну употребу и коришћење службене палице треба да нађе место у сталним процесима обучавања свих припадника МУП, а једнообразност у обуци за примену службене палице у великој мери може да лиц(а)е одвратити од сукоба и примора га/их на послушност. Након реализоване основне обуке неопходно је омогућити стално увежбавање како би се поступци аутоматизовали и самим тим подигли на највиши ниво, како при употреби тако и при коришћењу овог средства принуде.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Arrestasjons-og selvforsvarsteknikker; for politiet; Polithgskolen
2. Ђорђевић, Д. (1989): *Терминологија вежби обликовања*, Универзитет у Београду, Факултет за физичко васпитање, Београд.
3. Зулић, М. (1986): *Карате-основне технике*, Безбедност, МУП СР Србије, Београд, стр. 35-109.
4. Милошевић, М., Зулић, М., Божић, С. (1991): *Специјално физичко образовање за специјалистичке курсеве и семинаре радника МУП, ВШУП, Земун - Београд.*
5. Пилиповић, В. (2003): *Полиција и принуда правни и етички аспекти*, Зборник радова, Полицијска академија, Београд, стр. 247-269.

BASIC TRAINING FOR THE USE OF AN OFFICIAL BATON

Abstract: The police baton is one of the means of enforcement used by the police, but only when the legal conditions for its use are present. In order to enable a member of police to use successfully the police baton, the basic training should provide necessary information explaining the parts which make the baton, how to carry the baton and how to use it (the basic punches and blockings). The basic training is identical for the baton used regularly and for the side-handled baton (Tonfa).

Key words: police baton, side-handled baton, basic training, application, reliance.
